

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Open vragen

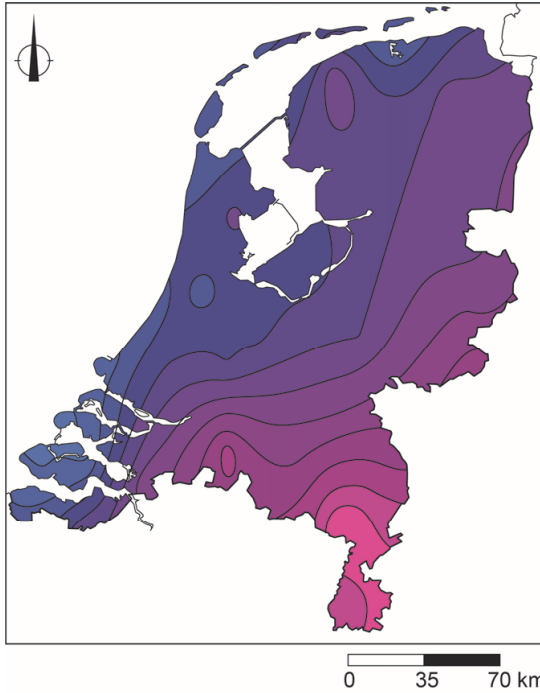
Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Weer en klimaat

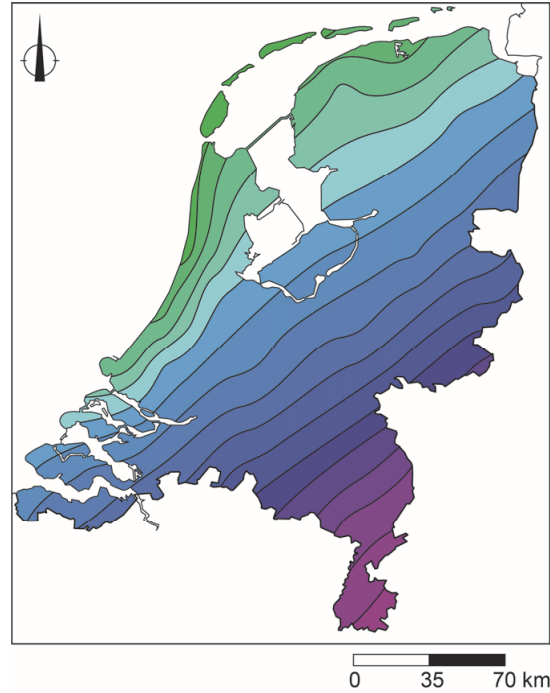
- 1p 1 De overheersende windrichting in Nederland is zuidwestenwind. In de winter is het bij zuidwestenwind in Nederland verder landinwaarts meestal kouder dan aan zee.
- Geef de oorzaak waardoor het in de winter bij zuidwestenwind verder landinwaarts meestal kouder is dan aan zee.

bron 1

Temperatuur in Nederland op
6 januari 2009

bron 2

Temperatuur in Nederland op
7 januari 2009

Legenda:
temperatuur in °C

	3 tot 4		-1 tot -2		-6 tot -7		-11 tot -12
	2 tot 3		-2 tot -3		-7 tot -8		-12 tot -13
	1 tot 2		-3 tot -4		-8 tot -9		-13 tot -14
	0 tot 1		-4 tot -5		-9 tot -10		-14 tot -15
	0 tot -1		-5 tot -6		-10 tot -11		-15 tot -16

2p **2** Bekijk bron 1 en bron 2.

In bron 1 en bron 2 staan weerkaarten van twee opeenvolgende dagen in de winter.

Over deze weerkaarten worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: op 6 januari was het in Nederland kouder dan op 7 januari.

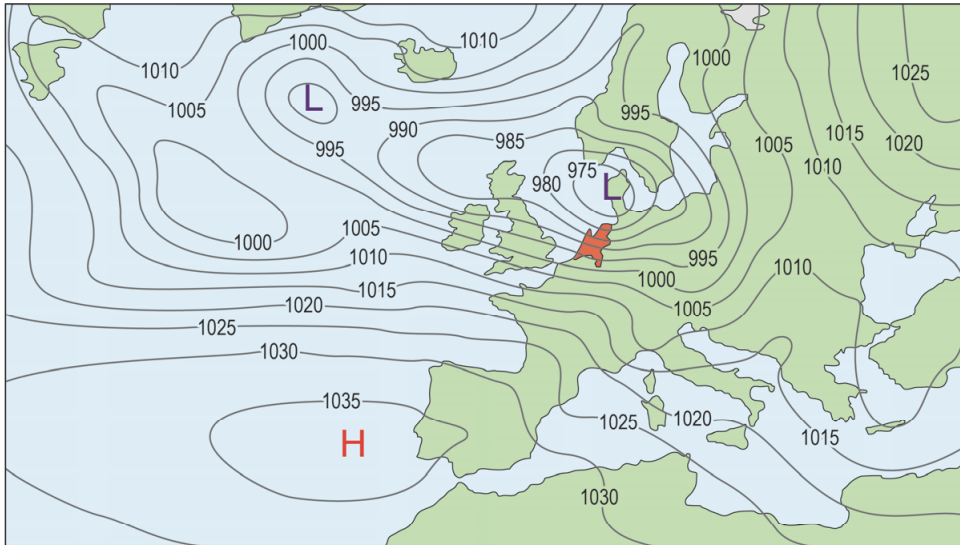
Uitspraak 2: op 6 januari lag Nederland onder invloed van een lagedrukgebied.

Uitspraak 3: op 6 januari was de zee-invloed op de temperatuur groter dan op 7 januari.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 3

Weer in Europa op 3 januari 2018

Legenda:

-1025- luchtdruk

L lagedrukgebied

H hogedrukgebied

1p 3 Bekijk bron 3.

Naar aanleiding van bron 3 worden twee uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: op 3 januari 2018 was het bijna windstil in Nederland.

Uitspraak 2: lucht stroomt van een hogedrukgebied naar een lagedrukgebied en heeft op het noordelijk halfrond door het draaien van de aarde een afwijking naar rechts.

→ Neem de cijfers 1 en 2 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 4

De reuzenteek

In Europa kwam de reuzenteek tot voor kort alleen voor in het Middellandse Zeegebied en in Zuidoost-Europa. Reuzenteken voeden zich vooral op kleine zoogdieren en vogels. Volwassen vrouwtjes van de reuzenteken voeden zich op hoefdieren zoals runderen en schapen, en soms op een mens.

1p 4 Lees bron 4.

De reuzenteek is in de zomer van 2019 een aantal keren waargenomen in Nederland.

→ Beredeneer of deze tekensoort in Nederland in de toekomst vaker of minder vaak zal voorkomen.

Doe het zo:

- Kies eerst vaker of minder vaak.
- Geef daarna een klimatologische verklaring voor je keuze.

bron 5

Tekst met keuzemogelijkheden

Extreem weer in Madrid op 27 augustus 2019

Madrid en omgeving zijn gisteravond getroffen door een felle hagelstorm, waardoor heel wat straten onder water kwamen te staan. De hagelstorm is ontstaan door stromingen in de atmosfeer. De lucht wordt eerst opgewarmd, waardoor de lucht gaat ... **1** ... (stijgen / dalen).

Boven in de atmosfeer is het ... **2** ... (kouder / warmer).

Hierdoor ... **3** ... (condenseert / verdampt) de lucht en ontstaat er een wolk. In de wolk kunnen hagelstenen ontstaan. De hagelstenen bewegen in de wolk omhoog en omlaag, waardoor de hagelstenen steeds ... **4** ... (groter / kleiner) worden. Uiteindelijk vallen ze naar beneden.

2p **5** Lees bron 5.

In bron 5 staat achter de cijfers 1, 2, 3 en 4 een keuzemogelijkheid.

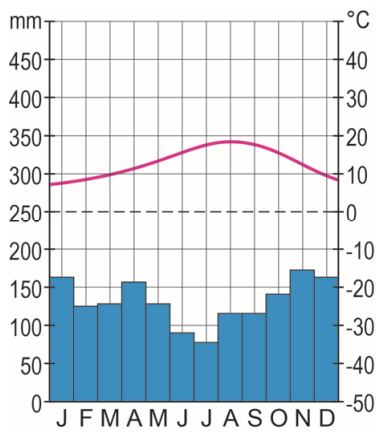
→ Neem de cijfers uit de tekst over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

bron 6
Spanje

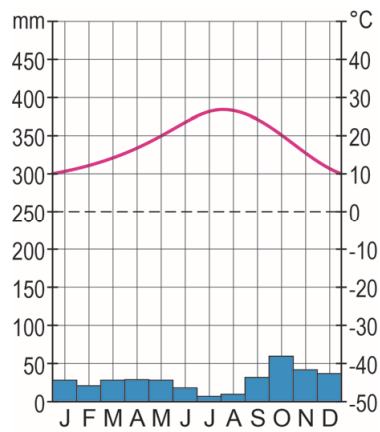

bron 7
Klimaatgrafieken van drie plaatsen in Spanje

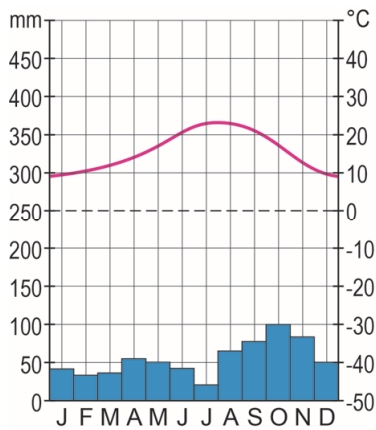
klimaatgrafiek P

klimaatgrafiek Q

klimaatgrafiek R

- 1p 6 Bekijk bron 6 en bron 7.
 Waar staan de plaatsnamen uit bron 6 juist bij de klimaatgrafieken uit bron 7?

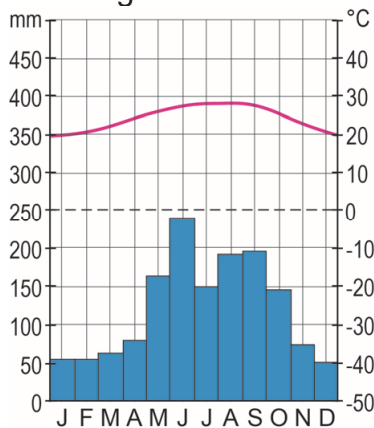
	klimaatgrafiek P	klimaatgrafiek Q	klimaatgrafiek R
A	Barcelona	Murcia	San Sebastián
B	Barcelona	San Sebastián	Murcia
C	San Sebastián	Barcelona	Murcia
D	San Sebastián	Murcia	Barcelona

- 2p 7 Bekijk bron 7.
 → Beredeneer welke klimaatgrafiek van de plaats met de **minste** uv-straling is.
 Doe het zo:
- Kies eerst klimaatgrafiek P, Q of R.
 - Geef daarna met behulp van bron 7 een argument voor je keuze.

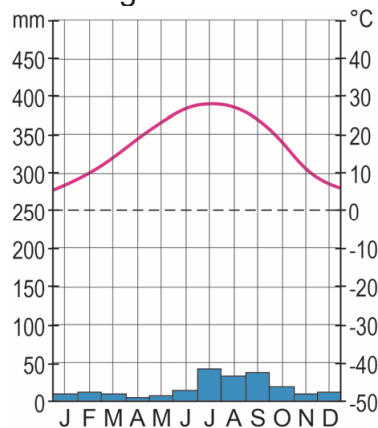
bron 8

Twee klimaatgrafieken van plaatsen in de Verenigde Staten

klimaatgrafiek X

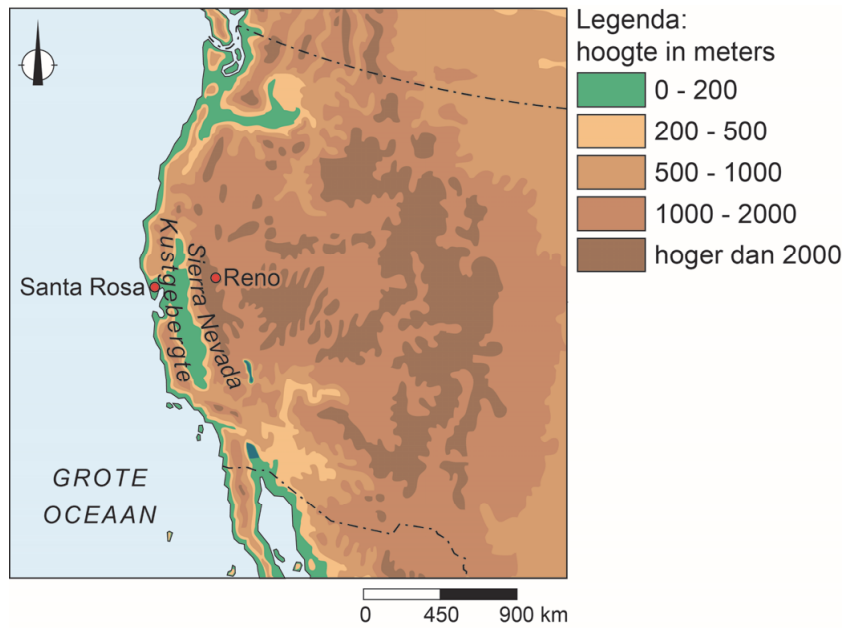
klimaatgrafiek Y

- 1p 8 Bekijk bron 8.
 Door zonnepanelen te plaatsen kan de ecologische voetafdruk van de inwoners van de Verenigde Staten kleiner worden.
 In de plaats met klimaatgrafiek Y is de opbrengst van de zonnepanelen hoger dan in de plaats met klimaatgrafiek X.
 → Geef hiervan de klimatologische oorzaak.

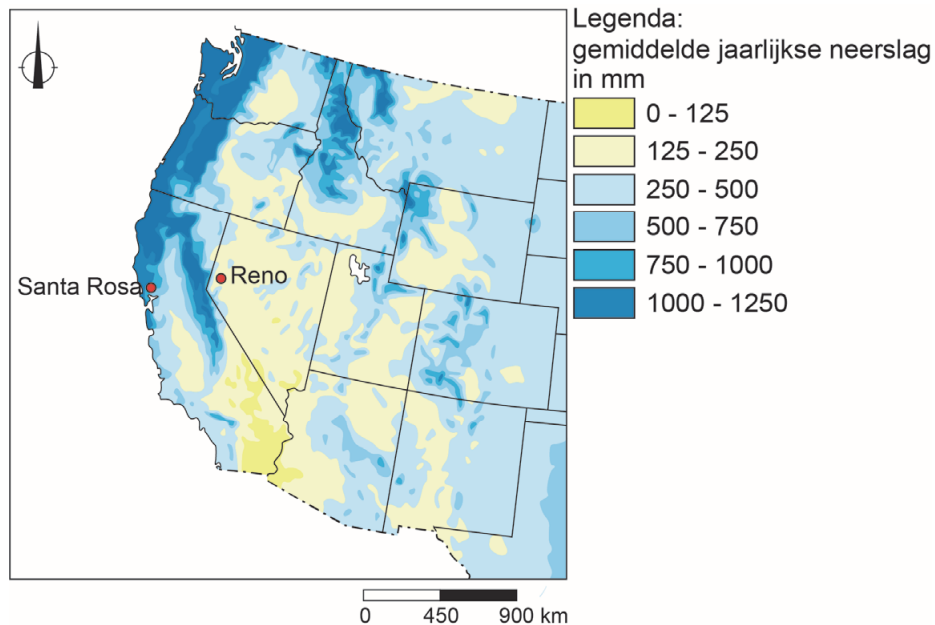
bron 9

Het westen van de Verenigde Staten, reliëf

bron 10

Neerslag in het westen van de Verenigde Staten

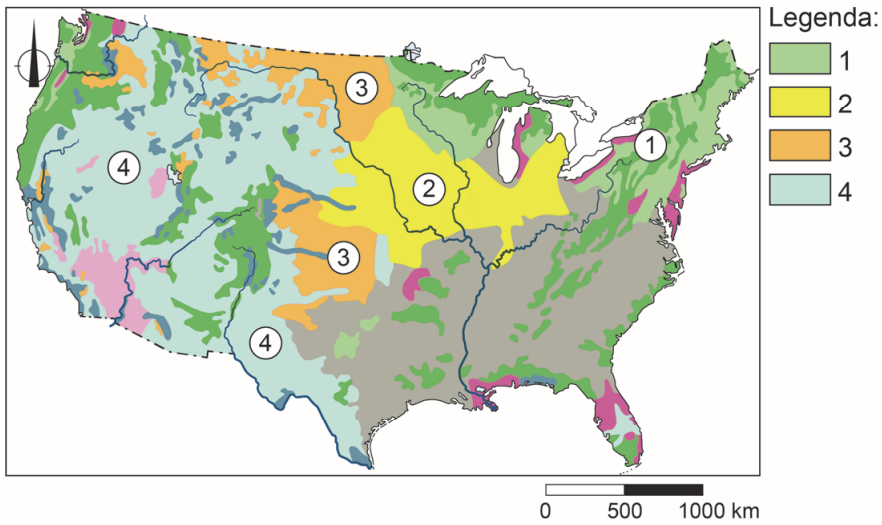
1p 9

Bekijk bron 9 en bron 10.

De overheersende wind in het westen van de Verenigde Staten is een westenwind.

→ Geef met behulp van bron 9 de oorzaak waardoor in Reno minder neerslag valt dan in Santa Rosa.

bron 11
Bodemgebruik Verenigde Staten

- 1p 10 Bekijk bron 11.
In bron 11 zijn vier vormen van bodemgebruik vervangen door de cijfers 1, 2, 3 en 4.
Welk bodemgebruik komt het meest voor bij cijfer 2?
- A extensieve veehouderij
 - B intensieve veehouderij
 - C verbouw van mais en sojabonen
 - D verbouw van tarwe

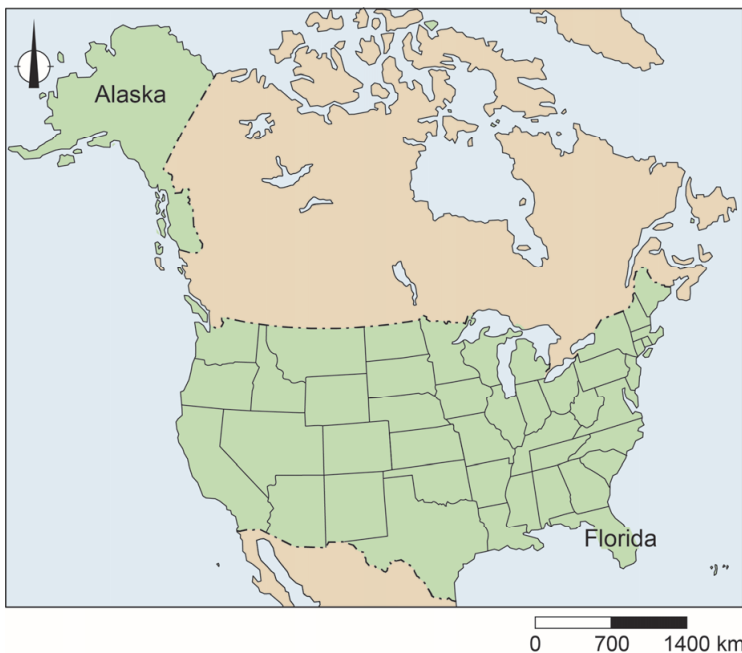
bron 12

Toendra in Alaska

bron 13

Verenigde Staten

2p 11 Bekijk bron 12 en bron 13.

Over bron 12 en bron 13 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: de lage temperatuur in het noorden van Alaska zorgt ervoor dat daar geen bomen kunnen groeien.

Uitspraak 2: de invalshoek van de zonnestralen in Alaska is groter dan in Florida.

Uitspraak 3: door klimaatverandering zal de grens van de toendra in Alaska opschuiven naar het noorden.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

- 1p 12 In de staat Utah in de Verenigde Staten is in augustus 2019 een wielervedstrijd gehouden. De wielrenners begonnen op 1.000 meter hoogte bij een temperatuur van 34 graden Celsius. De finish lag op 3.000 meter hoogte.
Wat was de temperatuur bij de finish?
- A 14 graden Celsius
 - B 22 graden Celsius
 - C 28 graden Celsius
 - D 40 graden Celsius

bron 14

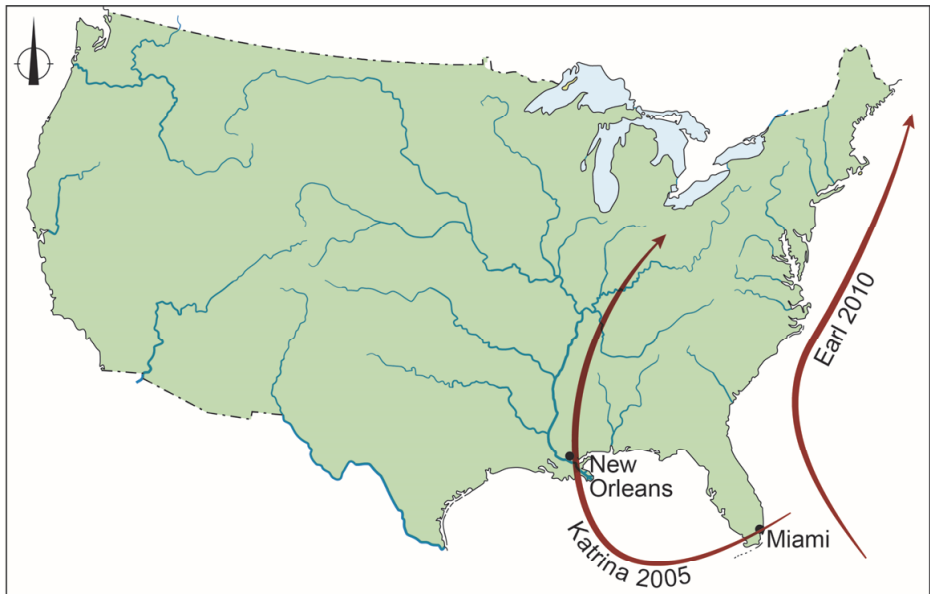
Orkaanseizoenen in de Verenigde Staten

Het jaar 2018 had een druk orkaanseizoen. Het orkaanseizoen loopt van 1 juni tot en met 30 november. In 2018 ontstonden vijftien stormen. Acht daarvan bereikten het stadium van orkaan. Twee van die acht werden zogenaamde 'major hurricanes', zware orkanen die minimaal categorie 3 werden. Bij deze categorie ligt de windsnelheid boven 178 km/uur.

- 1p 13 Lees bron 14.
In bron 14 staat dat het orkaanseizoen in de Verenigde Staten loopt van 1 juni tot en met 30 november.
→ Geef de oorzaak waardoor de meeste orkanen in de Verenigde Staten juist in deze periode ontstaan.

bron 15

Verenigde Staten, baan van twee orkanen

Legenda:

→ baan van een orkaan

0 350 700 km

1p 14 Bekijk bron 15.

Niet elke orkaan krijgt evenveel aandacht in de media.

→ Beredeneer welke orkaan de meeste media-aandacht in de Verenigde Staten zal hebben gekregen: Katrina 2005 of Earl 2010.

Doe het zo:

- Kies eerst Katrina 2005 of Earl 2010.
- Geef daarna met behulp van bron 15 een argument voor je keuze.

bron 16

Bord van een evacuatie route langs een snelweg in de Verenigde Staten

1p 15 Bekijk bron 16.

In bron 16 staat een bord van een evacuatie route langs een snelweg.

→ Beargumenteer of dit bord langs de snelweg hoort bij een evacuatie route bij een naderende orkaan of bij een naderende tornado.

Doe het zo:

- Kies eerst orkaan of tornado.
- Geef daarna een argument voor je keuze.

aardrijkskunde CSE GL en TL

Centraal examen vmbo

Tijdvak 1

Opgaven

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vmbo,

Bij het centraal examen aardrijkskunde GL en TL op woensdag 19 mei, aanvang 9.00 uur, moet de volgende mededeling aan het begin van de zitting bij de kandidaten bekend zijn.

Op **pagina 10**, bij **vraag 11**, moet

Uitspraak 1: de lage temperatuur in het noorden van Alaska zorgt ervoor dat daar geen bomen kunnen groeien.

vervangen worden door:

Uitspraak 1: de lage temperatuur in het noorden van Alaska zorgt ervoor dat daar nauwelijks bomen kunnen groeien.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter